

درآمدی بر ادبیات ترکیه

محمد امین سیفی اعلا

دوره سوم، شماره
سه، چهار، پنج و شش
هرز و سیصد و هشتاد و سه

فرق عمده‌ی ناظم
حکمت با شاعران
دیگری که در مسیر
شعر آزاد پانهاده
بودند، این بود که
اونه فقط فرم بلکه
محتوای شعر را نیز
دگرگون کرد.

سال ۱۸۳۹ میلادی در تاریخ ادبیات ترک نقطه‌ی عطفی به شمار می‌رود. در این سال سلطان عبدالمجید، امپراتور عثمانی، فرمانی موسوم به تنظیمات صادر کرد که به موجب آن اصلاحات گسترده‌ای، مطابق با الگوهای غربی، در این سرزمین صورت گرفت. تحت تأثیر اصلاحات، در ادبیات نیز جریانی نو به وجود آمد که به ادبیات تنظیمات معروف شد.

پیش از دوره‌ی تنظیمات، قصه، رمان و نمایش نامه دست کم به معنای امروزی آن در ادبیات ترک جایی نداشت و شعر نیز در دو خط عمده به راه خود ادامه می‌داد. خط اول عبارت از شعر دیوانی بود. این شعر از عروض - که قالب خاص شعر فارسی و عربی است - و نیز از زبانی فاخر که صرفاً برای خواص قابل فهم بود، بهره می‌برد. خط دوم شعر عامیانه را شامل می‌شد که از هجا - وزن طبیعی شعر ترکی - سود می‌جست و با زبانی ساده عامه‌ی مردم را مخاطب قرار می‌داد. ادبیات تنظیمات از نظر زبان به شعر عامیانه گرایش یافت و از شعر دیوانی دوری گزید.

در ادبیات ترک، دوره‌ی تنظیمات با ترجمه‌ی آثار نویسندگان و شاعران اروپایی آغاز می‌شود. در سال ۱۸۵۸ ابراهیم شناسی که شاخص‌ترین چهره‌ی این دوره است گزیده‌ای از آثار شاعران فرانسوی را به ترکی ترجمه کرد و در کتابی به نام ترجمه‌ی منظوم منتشر نمود. شناسی اولین نمایش نامه به سبک اروپایی را نیز نوشت. ضمن این که او در کنار عبدالحق حامد، اکرم رجائی زاده، ضیاء پاشا و نامق کمال از بزرگ‌ترین شاعران دوره‌ی تنظیمات به شمار می‌رود. از نویسندگان این دوره می‌توان به نامق کمال و احمد مدحت اشاره کرد. به ویژه احمد مدحت با داستان‌های عامه‌پسندش نقش مهمی در ترویج ادبیات تنظیمات ایفا نمود.

نویسندگان دوره‌ی تنظیمات تحت تأثیر رمانتیک‌های غربی بودند اما رمانتیسم آن‌ها به ژرفای رمانتیسم غربی نبود، شاید از آن رو که رمانتیسم غربی از انقلاب صنعتی و دگرگونی مناسبات تولیدی در غرب سرچشمه می‌گرفت در حالی که امپراتوری عثمانی دچار تحول ساختاری نشده و صرفاً اصلاحاتی روبنایی را تجربه کرده بود. از سوی دیگر نویسندگان ترک زمانی به رمانتیسم روی آورده بودند که این مکتب ادبی مرحله‌ی افول خود را در غرب می‌گذراند و دنیای غرب با ظهور نویسندگانی چون بالزاک و استاندال تجربه‌ی رنالیسم را آغاز کرده بود.

گرایش به رنالیسم در ادبیات ترک از اواخر قرن نوزدهم آغاز شد، اما نویسندگان دوره‌ی تنظیمات شناخت درستی از رنالیسم نداشتند و آن را با ناتورالیسم یکی گرفته بودند. آن‌ها لفظ «حقیقون» را هم برای رئالیست‌ها به کار می‌بردند و هم برای ناتورالیست‌ها. ناظم نبی‌زاده که به زعم خود یکی از نخستین نویسندگان رئالیست در ادبیات ترک است در مقدمه‌ی یکی از کتاب‌هایش^۱ ضمن معرفی رمان واقع‌گرا، از امیل زولا و آلفونس دوده به عنوان دو نمونه از نویسندگان رئالیست نام می‌برد که می‌دانیم هر دوی آن‌ها ناتورالیست بودند.

در سال ۱۸۹۱ مجله‌ای به نام ثروت فنون شروع به فعالیت نمود. پنج سال بعد، یعنی در سال ۱۸۹۶، توفیق فکرت که تلقی‌ای نو از ادبیات داشت سردبیری این مجله را به عهده گرفت و از آن زمان، ادبیات ترک به دوره‌ی دیگری پانهاد.

دوره‌ی ادبیات جدید

توفیق فکرت و جوانانی که پیرامون او در مجله‌ی ثروت فنون گرد آمده بودند دوره‌ای را در ادبیات ترک به وجود آوردند که به دوره‌ی «ادبیات جدید» یا دوره‌ی «ثروت فنون» معروف گردید. اگر ادبیات تنظیمات را زاده‌ی اصلاحات سلطان عبدالحمید به حساب آوریم باید ادبیات جدید را نیز محصول استبدادی بدانیم که با سرکوب مشروطیت اول به دست سلطان عبدالحمید دوم برقرار شده بود.

شاعران ثروت فنون برخلاف شاعران تنظیمات به زبان ادبی روی آوردند. به عبارت دیگر آن‌ها ادبیات دیوانی را بر ادبیات عامیانه ترجیح دادند. از این رو شعر این دوره برای عامه‌ی مردم قابل فهم نبود. توفیق فکرت خود یکی از بزرگ‌ترین شاعران ثروت فنون بود که در قالب مستزاد آزاد شعر می‌سرود و از این رو می‌توان او را در زمره‌ی راهگشایان شعر نو ترکی به شمار آورد. نویسندگان این دوره اغلب رئالیست بودند. ضمن این که برخلاف نویسندگان دوره‌ی قبل به تفاوت میان رئالیسم و ناتورالیسم پی برده بودند. آن‌ها لفظ «حقیقه» را به جای رئالیسم و «طبیعی» را به جای ناتورالیسم به کار می‌بردند. خالد ضیاء اوشاقلی گیل برجسته‌ترین رمان‌نویس این دوره بود. وی با آثاری چون آبی و سیاه و عشق ممنوع آغازگر رئالیسم در ادبیات ترک محسوب می‌شود. در این دوره حسین رحمی گورپینار نیز با نگارش داستان‌های عامه‌پسند به سبک رئالیستی سنت احمد مدحت را ادامه داد. اولین رمان روان‌شناختی به زبان ترکی نیز در دوره‌ی ثروت فنون نوشته شد. رمان مذکور سپتامبر نام داشت و نویسنده‌ی آن محمد رفوف بود.

نقد ادبی نیز، که در دوره‌ی تنظیمات با انتقاد از ادبیات دیوانی شروع شده بود، در دوره‌ی ادبیات جدید گسترش یافت و منتقدانی چون حسین جاهد یالچین و احمد شعبان در مجله‌ی ثروت فنون به دفاع از آثار نویسندگان و شاعران این دوره پرداختند.

دوره‌ی فجر آتی

در ۲۴ فوریه سال ۱۹۰۹ گروهی به نام «فجر آتی» با صدور بیانیه‌ای موجودیت خود را اعلام کرد. این گروه در شعر به سمبولیست‌ها گرایش داشت، در داستان به مویاسان و در نمایش‌نامه به ایسن. تشکیل گروه فجر آتی در اصل واکنش به جنبش ادبیات جدید بود اما گروه مذکور نتوانست دیدگاه خود را به روشنی تشریح کند، ضمن این که نتوانست زبانی متفاوت با زبان رایج در دوره‌ی ادبیات جدید به کار گیرد. از این رو گروه فجر آتی پیش از آن که به جریان‌ی ادبی بدل شود در سال ۱۹۱۲ منحل شد و در تاریخ ادبیات ترک چیزی جز دنباله‌ی ادبیات جدید به شمار نیامد. اما برخی از اعضای گروه در سال‌های بعد از انحلال آن، بانی تحولات بزرگی شدند. از جمله‌ی آن‌ها احمد هاشم بود، شاعری که در راه شکستن قالب‌های عروضی تلاش کرد و برخی او را بنیان‌گذار شعر نو ترکی دانستند. فؤاد کوپرولو دیگر عضو فجر آتی بود که در دوره‌ی بعد یعنی دوره‌ی ادبیات ملی به منتقدی سرشناس بدل شد و سرانجام باید از یعقوب قدری قارا عثمان اوغلو نام برد که در زمره‌ی بزرگ‌ترین نویسندگان دوره‌ی ادبیات ملی درآمد.

دوره‌ی ادبیات ملی

در اواخر قرن نوزدهم سه جریان فکری عمده در امپراتوری عثمانی وجود داشت. این سه جریان که بازتاب آن‌ها در ادبیات دیده می‌شد عبارت بودند از: اسلام‌گرایی، غرب‌گرایی و پان‌ترکیسم. با پیروزی مشروطیت دوم در سال ۱۹۰۸ جریان پان‌ترکیسم قوت بیشتری یافت و زمینه‌ساز ظهور ادبیات ملی گردید.

دوره‌ی ادبیات ملی نیز با انتشار یک مجله آغاز می‌شود؛ مجله‌ای به نام قلم‌های جوان^۲ که از سال ۱۹۱۱ به همت عمر سیف‌الدین و علی جانب بوتتم شروع به فعالیت نمود. سپس ضیاء گوک‌آلپ نیز به آن دو ملحق شد. در شماره‌ی اول این مجله، مقاله‌ای با عنوان «زبان نو» به چاپ رسید. در این مقاله آمده است: «برای ایجاد ادبیات ملی ابتدا باید زبان ملی انتخاب کنیم.» جریان ادبیات ملی براساس این اندیشه، زبان گفتار مردم یعنی لهجه‌ی استانبول را مبنای زبان کتابت قرار داد؛ حرکتی که منجر به شکل‌گیری زبان ترکی جدید یا ترکی استانبولی گردید. توجه به این نکته که ادبیات امروز ترکیه نیز در همین زبان شکل گرفته است، جایگاه مهم ادبیات ملی را در تاریخ ادبیات این کشور آشکار می‌کند.

در شعر این دوره حادثه‌ی بزرگی روی داد و آن گذر از وزن عروضی به وزن هجایی بود. اورهان سینی اورهون، انیس بهیج کور یورک، خالد فخری اوزان سوی، یوسف ضیاء اورتاج و فاروق نافذ جاملی بل که به پنج شاعر هجایی معروف‌اند، این حادثه را تحقق بخشیدند. از دیگر شاعران بزرگ این دوره که در قالب‌های عروضی شعر می‌سرودند، محمد عاکف ارسوی و یحیی کمال بیاتلی را می‌توان نام برد که این یکی رباعیات خیام را نیز به ترکی ترجمه کرده است.

دوره سوم: شعر
سه چهار پنج و شش
مرازو میسودوشتنوسه

نجیب فاضل
برخلاف ناظم
حکمت، شاعری
مذهبی، درون‌گرا و
در عین حال
ناسیونالیست بود.

تقلید در شعر ترکی
به پایان رسیده
است.

اقلیم گرایی دیگر حادثه‌ای بود که در عرصه‌ی داستان و رمان اتفاق افتاد. به این معنی که برخلاف دوره‌های پیشین، مکان در داستان‌ها و رمان‌های این دوره فقط استانبول نیست و زندگی مردم در دیگر نقاط کشور نیز وارد حوزه‌ی ادبیات شده است. از نویسندگان برجسته‌ی ادبیات ملی علاوه بر یعقوب قارا عثمان اوغلو باید از عمر سیف‌الدین نام برد که تحت تأثیر مویسان داستان‌های فراوانی نوشت.

در سال ۱۹۱۷ در پی وحدتی که بین جریان‌های اسلام‌گرایی، غرب‌گرایی و پان‌ترکیسم در عرصه‌ی سیاسی به وجود آمد نمایندگان آن‌ها در حوزه‌ی ادبیات نیز به یکدیگر نزدیک شدند و در مجله‌ای به نام مجموعه‌ی نو^۳ به سردبیری ضیاء گوک‌آلپ گرد آمدند. این مجله سهم بزرگی در اعتلای ادبیات ملی داشت.

با فروپاشی امپراتوری عثمانی و تشکیل جمهوری ترکیه در سال ۱۹۲۳ ادبیات ترک نیز پا به دوره‌ای تازه نهاد. در دوره‌ی اخیر که به دوره‌ی جمهوری معروف است، شعر ترکی دست خوش تحولات فراوانی شد. از این رو نخست سیر این تحولات را مرور می‌کنیم و سپس به سراغ داستان و رمان می‌رویم.

شعر در دوره‌ی جمهوری

بعد از آن که شعر هجایی جانشین شعر عروضی شد، برخی از شاعران جوان به این فکر افتادند که قانون تساوی مصرع‌ها از نظر تعداد هجرا زیر پا گذارند. در این میان ناظم حکمت که با سفر به شوروی، تحت تأثیر مایاکوفسکی و شاعران فوتوریست روس واقع شده بود موفق‌تر از دیگران عمل کرد. او پس از بازگشت به ترکیه در سال ۱۹۲۹ کتاب ۸۳۵ سطر^۴ را منتشر نمود. با این کتاب جریانی در شعر ترکیه به وجود آمد که به شعر آزاد یا نظم آزاد معروف است. فرق عمده‌ی ناظم حکمت با شاعران دیگری که در مسیر شعر آزاد پانهاده بودند، این بود که او نه فقط فرم بلکه محتوای شعر را نیز دگرگون کرد. ناظم برای اولین بار مسائل اجتماعی و سیاسی را وارد حوزه‌ی شعر کرد و از این رو بنیان‌گذار رئالیسم اجتماعی در ادبیات ترک محسوب می‌شود. یکی از شاعرانی که هم‌زمان با ناظم حکمت به نوگرایی روی آورد نجیب فاضل بود که تحت تأثیر شاعران سوررئالیست فرانسوی اشعار ماندگاری سرود و به یکی از بزرگ‌ترین شاعران ترک بدل شد. نجیب فاضل برخلاف ناظم حکمت، شاعری مذهبی، درون‌گرا و در عین حال ناسیونالیست بود.

در سال ۱۹۳۸ ناظم حکمت دستگیر و به ۲۸ سال زندان محکوم شد و انتشار کتاب‌هایش ممنوع گردید. در این زمان سه شاعر جوان به نام‌های اورهان ولی، اوکتای رفعت و ملیح جودت در مجله‌ی وارلیق شعری متفاوت با شعر آزاد را تجربه می‌کردند. آن‌ها با شعر روسی یا فرانسوی آشنایی نداشتند بلکه متأثر از شعر خاور دور و به ویژه «هایکو»ی ژاپن بودند. این سه تن در سال ۱۹۴۱ گزیده‌ی اشعار خود را در کتابی به نام «غریب»^۴ منتشر کردند. با این کتاب جریانی به همین نام در شعر ترکیه آغاز شد. این جریان «موج نوی اول» یا به اختصار «نوی اول» نیز نامیده می‌شود.

جریان «غریب» برای شعر مرزی نمی‌شناخت و برای وزن، قافیه، تصویر، صدا و موسیقی در شعر بهایی قائل نبود. بنیان‌گذاران موج نوی اول، شعری در نهایت سادگی عرضه کردند. شعری که زبان محاوره را به کار می‌بست، از مسائل اجتماعی دوری می‌کرد و صرفاً به طرح وقایع زندگی روزمره می‌پرداخت.

جریان «غریب» در میان شاعران جوان طرفداران بسیاری پیدا کرد. از جمله‌ی این شاعران می‌توان به نجاتی جومالی، بدری رحمی ایوب اوغلو و بهجت نجاتی گیل اشاره کرد که بعدها شاعران سرشناسی شدند.

به تدریج اوکتای رفعت و ملیح جودت راه خود را از اورهان ولی که رهبر اصلی جریان غریب بود جدا کردند. اورهان ولی نیز کم‌کم در دیدگاه خود تجدیدنظر کرد. تا آن‌جا که از قافیه و موسیقی کلمات استفاده نمود و مسائل اجتماعی را نیز به شعرش راه داد.

در سال ۱۹۴۰ مجموعه شعری با عنوان کودک و خدا منتشر شد که خبر از تولد شاعر بزرگی می‌داد. این شاعر که نه از شعر آزاد متأثر شده بود و نه از موج نوی اول، فاضل حسنی داغلارجا نام داشت. داغلارجا یکی از قله‌های شعر ترکی محسوب می‌شود.

از سال ۱۹۵۴ تحول دیگری در شعر ترکی آغاز شد. این بار مجلات یدی تپه^۵ و بازار پستاسی^۶ کانون‌های تحول بودند. جمال ثریا، ادیب جان‌سور و ایلهان برک با انتشار آثار خود در این دو مجله، جریانی را پایه‌ریزی کردند که به موج نوی دوم یا به اختصار، نوی دوم موسوم گردید. در سال ۱۹۵۶ اوکتای رفعت که از بنیان‌گذاران نوی اول بود با انتشار کتابی در زمره‌ی پیشگامان نوی دوم درآمد، گرچه بعدها از این جریان نیز جدا شد.

شاعران نوی دوم در شعر برای فرم اولویت قائل بودند. آن‌ها که از آگریستانسالیست‌ها و سوررئالیست‌ها متأثر شده بودند

دوره سوم، شعری
سه، چهار، پنج و شش
هزار و سیصد و هشتاد و سه

یاشار کمال با رمان
اینجه ممد که در
سال ۱۹۵۵ به چاپ
رسید شهرت جهانی
یافت و ناسمزد
جایزه‌ی نوبل
گردید.

نویسنده‌ی دیگری
که در دهه‌ی پنجاه
درخشید عزیزنسین
بود که قله‌ی
طنزنویسی در
ادبیات ترک
به‌شمار می‌رود.

مفهوم را در شعر، امری تصادفی می دانستند. از نظر زبان، نوی دوم به زبان ادبی روی آورد و از زبان محاوره اجتناب کرد. از شاعران شاخص این جریان می توان به تورگوت او یار، اجه آیهان، سزایی کاراکوچ، اوزدمیر اینجه و اوزدمیر آصف اشاره کرد. نوی دوم به تدریج دیدگاه خود را - به ویژه درباره ی مفهوم شعر - تعدیل کرد و برخی از شاعران این جنبش اشعاری با مفاهیم اجتماعی سرودند.

در سال ۱۹۶۵ یعنی دو سال پس از مرگ ناظم حکمت آثار او پس از ۲۷ سال اجازته ی انتشار یافت. اشعار ناظم نسل جوان شاعران ترک را به شدت تحت تأثیر قرار داد. آن ها به نوی دوم پشت کردند و به سرودن اشعار اجتماعی و سیاسی روی آوردند. به این ترتیب شعر ترکیه در نیمه ی دوم دهه ی شصت و سراسر دهه ی هفتاد زیر سایه ی ناظم بود. از شاعرانی که در این دوره با الهام از ناظم اشعار موفق خلق کردند می توان حلمی یاوز، آتائول بهرام اوغلو، رفیق دورباش و ثریا برفه را نام برد.

از ابتدای دهه هشتاد تاکنون جریان بزرگی مشابه «غریب» یا «نوی دوم» در شعر ترکی به وجود نیامده است. شاید به این دلیل که به گفته ی طغرل تانیول «تقلید در شعر ترکی به پایان رسیده است» و شاعران ترک به طور انفرادی دست به تجربه های تازه ای زده اند. انیس باتور که از دهه ی هفتاد شروع به نوشتن کرده بود اکنون به یکی از مطرح ترین شاعران ترک بدل شده است. از میان صدها شاعر جوان نیز که در سال های اخیر درخشیده اند می توان به مرادهان مونگان، حسین علمدار و تونا کرمتچی اشاره کرد. شعر ترکی در سال های اخیر از مسائل سیاسی و اجتماعی دور شده و بیشتر به «فرد» پرداخته است.

داستان و رمان در دوره ی جمهوری

نویسندگان دوره ی ادبیات ملی از جمله یعقوب قدری قارا عثمان اوغلو، نسل اول نویسندگان دوره ی جمهوری را نیز تشکیل دادند. آن ها در دهه ی سی تحت تأثیر تحولات اجتماعی و با الهام از ناظم حکمت، رمان هایی به سبک رئالیسم اجتماعی نوشتند. سپس نویسندگان جوانی چون صدوری ارم و صباح الدین علی به میدان آمدند که خط رئالیسم اجتماعی را در داستان های کوتاه خود ادامه دادند. آن گاه نوبت به سعید فاتح رسید که تقلی ای نو از داستان عرضه کرد. تا آن جا که می توان او را آغازگر داستان نویسی نوین ترکیه دانست. فاتح در داستان های کوتاه خود به «فرد» بیش از مسائل اجتماعی بها داد.

در سال های دهه ی چهل تحول مهمی در ادبیات داستانی روی نداد. از نویسندگانی که در این دهه رئالیسم اجتماعی را دنبال کردند، صمیم قوجاگوز، کمال بیلباشار، جودت قدرت، اوکتای آکبال و خلدون تانر قابل ذکرند. در همین دهه احمد حمدی تانینار رمان هایی با الهام از جمیز جویس نوشت.

دهه ی پنجاه شاهد گرایش به روستا در ادبیات ترک بود. این گرایش در شعر نمود کمتری داشت اما در داستان و رمان بسیار نیرومند بود. نخستین بار محمود مقال یا کتاب روستای ما که یادداشت های یک معلم روستا را دربرداشت، زندگی روستاییان آتاتولی را وارد حوزه ی ادبیات کرد. سپس نویسندگانی چون کمال ظاهر، اورهان کمال و یاشار کمال راه او را ادامه دادند. در این میان یاشار کمال با رمان اینجه ممد که در سال ۱۹۵۵ به چاپ رسید شهرت جهانی یافت و نامزد جایزه ی نوبل گردید.

در پایان دهه ی پنجاه داستان های کوتاه و رمان های فراوانی با موضوع روستا پدید آمده بود که مجموعه ی این آثار به ادبیات روستایی معروف شد. پدیدآورندگان ادبیات روستایی نویسندگانی بودند که یا از روستا برخاسته یا در دانشسراهای روستایی تحصیل کرده بودند. از میان آن ها رشاد انیس، ایلهان تاروس، اورهان هانچرلی اوغلو، طالب آپایدین، نجاتی جومالی و فاخر بابکورت را نام می بریم.

در همین دهه گروه دیگری از نویسندگان ترک تحت تأثیر انگلیستانسالیسم، سوررئالیسم، مکتب رمان نو، و تکنیک جریان سیال ذهن دست به قلم بردند. این گروه را که موازی جریان نوی دوم در شعر حرکت می کرد، نویسندگانی چون نزیبه مریچ، یوسف آیلگان، فریدادگو، دمیر اوزلو، اونات کوتلار و اردال اوز تشکیل می دادند. هدف آن ها ارائه ی تفسیر جدیدی از رئالیسم بود و از این رو «فرم» برایشان اولویت داشت. در آن سال ها این گروه از نویسندگان با اقبال چندانی روبه رو نشدند اما در سال های اخیر توجه منتقدان به سوی آن ها جلب شده و نامشان دوباره بر سر زبان ها افتاده است.

نویسنده ی دیگری که در دهه ی پنجاه درخشید عزیزنسنین بود که قله ی طنز نویسی در ادبیات ترک به شمار می رود. در دهه ی شصت نویسندگان ادبیات روستایی راه خود را دنبال کردند. در دهه ی هفتاد نویسندگانی چون عدالت آقاوغلو، فروزان آیلاکوتلو، بکر بیلدیز و سلیم ایلری به طرح مسائل سیاسی در داستان ها و رمان های خود علاقه نشان دادند. زولفو لیوانلی، خواننده و آهنگ ساز ترک نیز اولین مجموعه ی داستان خود را در این دهه منتشر کرد.

دو دهه ی آخر قرن بیستم برای داستان و رمان ترک دوره ی درخشانی بود. دوغان یاریچی، صلحی دولک، شبنم ایشیگوزل، شعله گوربوز و بوکت اوزونر نام های مطرح این دو دهه در زمینه داستان کوتاه بودند.

لطیفه تکین ظهور
کرد که با الهام از
گابریل گارسیا
مارکز رمان هایی به
سبک رئالیسم
جادویی نوشت.

احمد آلتان با رمان
عشق روزهای بلوا
در ایسران شناخته
شده است.

ادبیات نوین ترک
امروز شانه به شانه
ادبیات غرب
می ساید .

در عرصه رمان پدیده ای به نام لطیفه تکین ظهور کرد که با الهام از گابریل گارسیا مارکز رمان هایی به سبک رئالیسم جادویی نوشت . اما مطرح ترین رمان نویس ترک در سال های اخیر اورهان پاموک بوده که تحت تأثیر خورخه لوئیس بورخس و اومبرتو اکو آثاری پست مدرنیستی خلق کرده است . گرچه برخی از منتقدان آثار او را در چارچوب ادبیات مدرن ارزیابی کرده اند . از دیگر رمان نویسان ترک این دو دهه باید از سردار رفعت و احمد آلتان نام برد که احمد آلتان با رمان عشق روزهای بلوا در ایران شناخته شده است . ادبیات نوین ترک که دستاورد آشنایی ترکان عثمانی با تمدن غربی است ، امروز شانه به شانه ی ادبیات غرب می ساید . ضمن این که شاعران و نویسندگان ترک از ادبیات شرق نیز غافل نمانده و حتی از داستان کشور ما تأثیر پذیرفته اند .

پانویس

- 1- Kurabibek
- 2- Genç Kalemler
- 3- Yeni Mecmua
- 4- Garip
- 5- Yaci Tepe
- 6- Pazar Postasi

منابع
الف (ترکی

- 1- Celal, Metin. 80'li yıllarin ele Şiirmenteri: Semih Gümüş . Gosteri dergisi' Istanbul, Sayı: May 1s 1995.
- 2- Demiray, Kemal ve Rüşen Alaylioğlu. Ansiklopedik Turkece Sözlük. altinci baski, Istanbul, İnkilap kitabevi, 1990.
- 3- Elçin, Şükri (hazirlayan). Şiirle Selam: Antoloji, Ankara, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü , 1984.
- 4- Erşöz, Cezmi. Tugrul Tanyol ile 80'li yıllar ve şiiri ustane. Gosteri dergisi, Istanbul, Sayı: 112, Mart 1990.
- 5- Fuat, Memet. Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi, birinci basım, Istanbul, Adam yayinlari, 1985.
- 6- Özkirimli, Atilla. Türk Edebiyatında yazın Akımlari, www.milliyet.com.tr
- 7- Pamuk, Orhan, Ahmed Hamdi Tanpınar ve Türk modernizmi, Defter dergisi, Istanbul, sayi: 23, Bahar 1995.

ب) انگلیسی

- 1- Duymaz, Sema, Facts about Turkey. Directorate General of Press & Information, Istanbul, 1998.

ج) فارسی

- ۱- آژند، یعقوب . ادبیات نوین ترکیه ، چاپ اول . تهران مؤسسه انتشارات امیرکبیر ، ۱۳۶۴ .
- ۲- سیدحسینی ، رضا و جلال خسروشاهی ، برگزیده داستان های امروز ترک ، چاپ اول ، تهران ، کتاب زمان ، ۱۳۵۸ .
- ۳- هیات ، دکتر جواد . تاریخ زبان و لهجه های ترکی . چاپ اول . تهران ، نشر نو ، ۱۳۶۵ .